

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EUK, j.nr. 400.A.5-0-0
Den 29. januar 2014

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 10. februar 2014

SAMLENOTAT

1. Sydlige naboer (Egypten, Libyen, Tunesien).....	2
2. Syrien (Irak og Libanon)	5
3. Yemen	9
4. Det Østlige Partnerskab	11
5. Cuba.....	14

1. Sydlige naboer (Egypten, Libyen, Tunesien)

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af situationen i Egypten særligt i lyset af folkeafstemningen den 14.-15. januar om forfatningen. Rådet vil drøfte udviklingen i Libyen med fokus på den politiske overgangsproces og valget til grundlovsforsamlingen samt på den skrøbelige sikkerhedssituation. Rådet drøfter endelig situationen i Tunesien, særligt i lyset af vedtagelsen af den nye demokratiske grundlov. Der forventes vedtagelse af rådskonklusioner om Egypten og Tunesien.

2. Baggrund

Den politiske udvikling i **Egypten** er sammensat. På den ene side skønnes der fra de egyptiske overgangsmyndigheders side at være en klar intention om gennemførelse af den såkaldte køreplan for overgang til civilt og demokratisk styre inden for den udmeldte tidsramme. En ny forfatning, som vil forbedre ikke mindst kvinders og religiøse mindretals rettigheder, blev vedtaget ved folkeafstemning den 14. og 15. januar med 98 pct. af stemmerne og en valgdeltagelse på 38 pct. Valg til parlamentet og præsidentposten ventes gennemført i løbet af første halvdel af 2014. På trods af den relativt lave valgdeltagelse til folkeafstemningen synes der fortsat at være folkelig opbakning til overgangsmyndighederne og til forsvarsminister Sisi, der ventes at stille op til det kommende præsidentvalg. Den fortsatte folkelige opbakning afspejler også et ønske blandt brede dele af befolkningen om tilbagevenden til en roligere og mere stabil hverdag, der giver plads til økonomisk og social udvikling.

På den anden side er der mange bekymrende elementer at spore i den seneste tids udvikling. Den nye forfatning vil styrke militærets allerede store magtbeføjelser. Den hidtidige politiske proces kan heller ikke betegnes som tilstrækkeligt inklusiv. Nej-siden i den nylige valgkamp inden folkeafstemningen havde yderst begrænset rum at agere i. Mere end 1.000 af Det Muslimske Broderskabs tilhængere er blevet dræbt siden sommeren 2013, og fængslinger af flere medlemmer og sympatisører opretholdes. Det gælder også den nu afsatte præsident Morsi. Dertil kommer, at Broderskabet i december 2013 blev designet som en terrororganisation. Broderskabet har indklaget det egyptiske militær for Den Internationale Straffedomstol (ICC) for forbrydelser mod menneskeheden. Imens er sikkerhedssituationen fortsat ustabil med en række anslag rettet mod sikkerhedsmyndighederne, angiveligt gennemført af radikale islamistiske grupperinger. Også andre aktører i det politiske landskab ser med stor bekymring på udviklingen. Det gælder ikke mindst menneskerettighedsforkæmpere, som blandt andet kritiserer den nye, restriktive demonstrationslov samt den seneste tids politisk betingede arrestationer også af prominente sekulære, liberale aktivister og journalister.

Rådet vedtog rådskonklusioner om Egypten den 21. august 2013 og har siden drøftet situationen i Egypten på møder i oktober og november 2013 samt i januar 2014.

Situationen i **Libyen** er fortsat ustabil. Siden det vellykkede valg medio 2012 er sikkerhedssituationen betydelig forværret og den politiske situation præget af polarisering. Væbnede træninger mellem militser, der står udenfor myndighedskontrol, præger dagligdagen i Libyen. Den politiske

proces har været præget af stilstand og det har vist sig vanskeligt at finde politisk enighed om vigtige spørgsmål såsom statens rolle, magtdelingen, national forsoning, fordeling af ressourcer etc. Næste skridt i Libyens transitionsproces er afholdelse af valg til grundlovsforsamlingen – en 60 mand stor forsamling sammensat af 20 repræsentanter fra hver af Libyens tre regioner. Det er fortsat usikkert om valget afholdes som planlagt i februar 2014. Når forsamlingen har udarbejdet en grundlov, skal den vedtages ved en folkeafstemning, hvorefter der skal afholdes nyvalg til parlamentet og præsidentembedet. Ulykken ud for den italienske ø Lampedusa i begyndelsen af oktober har understreget vigtigheden af den iværksatte civile CSDP mission til Libyen (EUBAM) med henblik på styrkelse af grænsekontrollen. På grund af sikkerhedssituationen har missionen midlertidigt måttet flytte en del af personalet til Malta.

Omvæltningerne i den arabiske verden begyndte i **Tunesien** i december 2010 og til trods for store udfordringer er det lykkedes at fastholde transitionsprocessen mod demokrati. Situationen i 2013 har været præget af politisk krise og voksende polarisering mellem det regeringsbærende islamistiske parti Ennahda og den sekulære opposition. I begyndelsen af oktober 2013 fremlagde "Kvartetten" med deltagelsen af den magtfulde fagforening UGTT, arbejdsgiverforeningen UTICA, Advokatsamfundet og en tunesisk menneskerettighedsorganisation (LTDH) en køreplan for afslutning af transitionsprocessen.

Forhandlingerne om gennemførelsen af køreplanen gik dog i hårdknude, og først medio december 2013 lykkedes det at bryde dødvandet og nå til enighed om industriminister Mehdi Jomâ som leder af en teknokratisk overgangsregering. I januar 2014 er der taget afgørende skridt i transitionsprocessen med vedtagelse af en ny demokratisk grundlov af et overvældende flertal i grundlovsforsamlingen samt med præsentationen af den nye overgangsregering, der afløser den Ennahda-ledede koalitionsregering med henblik på at lede landet frem mod afholdelse af valg til parlamentet og præsidentposten senere i 2014. Den generelle sikkerhedssituation i Tunesien er negativt påvirket af den vanskelige situation i Libyen og i regionen som helhed.

3. Formål og indhold

Der ventes en drøftelse af situationen i **Egypten** særligt i lyset af folkeafstemningen om forfatningen. Drøftelsen ventes bl.a. at fokusere på den videre politiske proces, herunder valg til parlamentet og præsidentposten samt på menneskerettighedssituationen. I forhold til **Libyen** forventes Rådet at drøfte udviklingen i den politiske situation med fokus på det kommende valg til grundlovsforsamlingen. Der ventes også en drøftelse af den skrøbelige sikkerhedssituation, herunder hvordan man fra EU's side kan understøtte myndighedernes forsøg på at få styrket grænsekontrollen og få kontrol over de mange væbnede militser. Vedrørende **Tunesien** forventes Rådet at hilse den nye demokratiske grundlov velkommen og bekræfte EU's fortsatte støtte til overgangsprocessen. Der forventes vedtaget rådskonklusioner om Egypten og Tunesien.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke at have statsfinansielle eller administrative konsekvenser.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

I forhold til **Egypten** forventes der forskellige betoning i medlemsstaternes vurdering af den politiske udvikling. Mens nogle lande ventes at lægge særlig vægt på, at vedtagelsen af folkeafstemningen giver mulighed for en mere stabil politisk udvikling og kommende valg; ventes andre at betone mere bekymrende elementer med henvisning til EU's generelle principper om demokrati, retsstat og menneskerettigheder. Der forventes bred enighed om behovet for EU's fortsatte politiske og økonomiske støtte til transitionsprocesserne i **Libyen** og **Tunesien**. I forhold til **Libyen** forventes der generel bekymring over den forværrede sikkerhedssituation

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at det er vigtigt, at EU fastholder dialogen med **Egypten** og bidrager til at afhjælpe nogle af landets store sociale udfordringer. Samtidig bør EU fastholde presset på de egyptiske myndigheder bl.a. med henblik på at opfordre alle parter til at indgå i en inklusiv og fredelig dialog og til at respektere grundlæggende menneskerettigheder som ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og retten til en retfærdig rettergang. Oven på forfatningsafstemningen bør der opfordres til en mere inklusiv videre overgangsproces og til implementering af de rettigheder, som den nye forfatning stipulerer, herunder overholdelse af ytrings- og forsamlingsfrihed. Regeringen støtter en drøftelse af situationen i **Libyen**. Man vil udtrykke generel bekymring over sikkerhedssituationen og den polariserede politiske situation og opfordre til afvæbning og integration af militserne i nationale sikkerhedsstrukturer, national forsoning og bredt samarbejde om de næste skridt i Libyens transitionsproces. De tragiske ulykker med migranter fra Afrika mod Europa understøtter vigtigheden af at fortsætte EUBAM til trods for en vanskelig sikkerhedssituation i Libyen. Regeringen støtter et styrket EU engagement i **Tunesien** og finder, at vedtagelsen af den nye demokratiske grundlov baseret på en inklusiv politisk proces vil kunne være en inspirationskilde for andre transitionslande i regionen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sydlig naboer har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 17. januar 2014.

2. Syrien (Irak og Libanon)

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret dokument

1. Resumé

Rådet vil diskutere udviklingen i relation til Syrien med fokus på Geneve II-konferencen, der begyndte den 22. januar 2014. OPCW's og FN's arbejde med at indsamle og destruere Syriens kemiske våbenarsenal vil også kunne blive drøftet. Endelig vil man drøfte den humanitære situation. Rådet vil også diskutere situationen i Libanon, herunder de destabiliserende konsekvenser af konflikten i nabolandet Syrien og nødvendigheden af at støtte de libanesiske myndigheder i at håndtere dem. Drøftelsen af dagsordenpunktet vil endvidere kunne komme ind på konfliktenes virkninger ift. Irak.

2. Baggrund

Geneve II

Efter det indledende Geneve II ministermøde i Montreux den 22. januar har FN's særlige udsending, Lakhdar Brahimi, gennemført samtaler med begge delegationer med henblik på egentlige drøftelser ansigt til ansigt i Geneve i løbet af de kommende dage. Det forventes, at forhandlingerne i første omgang vil vare én til to uger, hvorefter den videre proces aftales mellem parterne. USA, Rusland, øvrige P5-lande og centrale regionale aktører opholder sig fortsat i Geneve, men uden en formel rolle i forhandlingerne. For FN er udfordringen at få parterne til at indgå i reelle drøftelser uden at hoppe tilbage i den fælde, det er at tage fat i åbenlyst politisk motiverede og ensidige spørgsmål (så som terrorisme) eller at introducere særlige betingelser for at gå videre med den fortsatte proces.

Det meget svære udgangspunkt for forhandlingerne betyder, at forventningerne til udkommet af Geneve II er begrænsede, og parterne stod da også fra første ord den 22. januar meget stejlt overfor hinanden. Succeskriteriet må i første omgang være, om det lykkes at igangsætte en proces, holde parterne ved bordet og gradvist få opbygget et forhandlingsmiljø. Det er forhåbningen, at det vil være muligt at vedtage mindre tillidsskabende skridt som f.eks. indgåelse af lokale våbenhviler, løsladelse af fanger og øget humanitær adgang.

Kemiske våben

Danmark bidrager til den mission, der skal identificere og destruere de syriske kemiske våben med et transportskib og fregateskorte samt med et C-130 transportfly og et personbeskyttelseshold på standby. De første kemiske stoffer fra Syrien blev afhentet den 7. januar 2014 af det danske transportskib. EU har bidraget med 12 mio. € til destruktoren af de kemiske våben samt med pansrede køretøjer og satellitbilleder. Danmark støtter OPCW og FN's destruktoren af Syriens kemiske våben med 4 millioner kr.

Den humanitære situation

Den humanitære situation i Syrien er katastrofal og forværres med alarmerende hastighed. Ifølge FN er 9,3 mio. syrere i nød, og overholdelsen af grundlæggende principper i den humanitære folkeret i Syrien er stadig aldeles utilstrækkelig, særligt hvad angår belejring af beboelsesområder. Knap 9 millioner syrere er flygtet fra deres hjem herunder over 2,4 millioner til Syriens nabolande og Egypten. Som en konsekvens af den medfølgende stigning i efterspørgsel efter offentlige

ydelse, stigning i konkurrence om jobs og stigende priser, kæmper særligt Libanon og Jordan en kamp for ikke at lide et økonomisk eller politisk sammenbrud.

Danmark annoncerede under donorkonferencen i Kuwait den 15. januar 2014 et foreløbigt humanitært dansk bidrag på 200 mio. kr. i 2014. Som en del af dette beløb planlægges 75 mio. kr. afsat til et regionalt udviklings- og beskyttelsesprogram for flygtninge og lokalsamfund i Libanon, Jordan og Irak. Et aktstykke for bidraget til dette program ventes snarligt at blive forelagt Folketingets Finansudvalg. Med bidraget på 200 mio. kr. beløber Danmarks samlede humanitære bistand til krisen i Syrien siden krisens start sig til over 670 mio. kr.

Libanon

I Libanon har FN nu registreret mere end 880.000 syriske flygtninge. Mange flygtninge har slået sig ned i forskellige libanesiske lokalsamfund. Dette skaber i stigende grad sociale spændinger mellem lokalbefolkningen og syriske flygtninge, der underbyder lokal arbejdskraft og lægger et øget pres på sundhedssektoren og skolesystemet. Derudover har Libanon den seneste tid oplevet et stigende antal voldsudgydelser, der kan relateres til kamphandlingerne i Syrien. Der har været flere terrorangreb i Beirut, især i de Hizbollah-kontrollerede sydlige forstæder, angiveligt som reaktion fra sunni-ekstremistiske grupper på Hizbollahs militære tilstedeværelse i Syrien. Men også Beiruts ellers rolige centrum har været ramt. D. 27. december 2013 blev Mohammed Shatah, rådgiver for oppositionslederen Saad Hariri, dræbt af en stor eksplosion. Den forværrede sikkerhedssituation har på ny understreget Libanons skrøbelighed overfor krisen i Syrien. Skrøbeligheden forstærkes yderligere af Libanons aktuelle indenrigspolitiske dødvande, der har betydet, at det endnu ikke er lykkedes at danne en ny regering, som kan føre landet frem til det planlagte præsidentvalg i maj og parlamentsvalget i november. I erkendelse af de betydelige udfordringer Libanon står overfor, har EU den seneste tid diskuteret mulighederne for at optimere støtten til Libanons stabiliserende myndigheder, herunder sikkerhedsstyrkerne.

Irak

Konflikten i Syrien har skærpet den politiske krise, der har præget Irak siden dannelsen af den nationale samlingsregering under premierminister Malikis ledelse i 2010. Antallet af terroraktioner er steget dramatisk over de seneste måneder med ISIS's (Islamic State of Irak and Syria) erobring af større byer tæt på Bagdad som det foreløbige højdepunkt. Antallet af dræbte i 2013 ifm. politisk relateret vold er det højeste siden den sekteriske borgerkrig var på sit højeste i 2008.

Udsigten til et sunni-domineret Syrien har styrket kravet om øget selvstændighed i de sunni-dominerede provinser i det vestlige Irak. Utilfredsheden i de politisk marginaliserede sunnimindretal er betydelig. Ekstreme sunni-grupperinger med tilknytning til Al-Qaeda har udnyttet situationen til gennem terroraktioner rettet mod civile shia-muslimer og de nationale sikkerhedsstyrker at opildne til sekterisk konfrontation. Indtil videre kun med begrænset resultat – det store flertal i begge sekteriske lejre har hidtil forholdt sig i ro. De Al-Qaeda-affilierede gruppers aktuelle offensiv har vist, at de ekstreme islamiske grupper – og især ISIS som den ledende – har større militær styrke og bredere folkelig tilslutning i Irak end antaget. Med ISIS's offensiv i Irak er kontrollen over de sunni-dominerede grænseprovinser gledet fra lokale sunni-militser, der arbejdede for øget autonomi inden for rammerne af det føderale Irak, til grupper der har oprettelsen af et kalifat bestående af de såkaldte ”befriede områder” i Syrien og de sunni-dominerede provinser i Irak på dagsordenen. Den irakiske regering satser på at mobilisere lokale sunni-militser i kampen mod ISIS og har hidtil afstået fra større mod-offensiver formentlig for at begrænse civile tab og

dermed vinde den overvejende moderate sunni-befolknings støtte i kampen mod de ekstreme grupper. USA har tilkendegivet at ville levere lettere våben til sunni-militser, der samarbejder med de nationale sikkerhedsstyrker.

Den aktuelle bølge af terroraktioner har forværret én i forvejen kritisk sikkerhedssituation i det centrale og vestlige Irak. I det kurdiske selvstyreområde i nord og de shiitisk dominerede provinser i syd er sikkerhedssituationen ikke påvirket.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte udviklingen i **Syrien**, herunder Geneve II-konferencen, der begyndte den 22. januar 2014. OPCW's og FN's arbejde med at indsamle og destruere Syriens kemiske våbenarsenal vil også kunne blive drøftet. Endelig vil man drøfte den humanitære situation. Rådet forventes at diskutere situationen i **Libanon**, herunder de destabiliserende konsekvenser af Syrien-konflikten. På baggrund af ønsket om at styrke Libanons stabiliserende kræfter vil man på rådsmødet også omtale nødvendigheden af at yde støtte til Libanons væbnede styrker. Drøftelsen vil endvidere kunne komme ind på konfliktens virkninger ift. Irak.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke at have statsfinansielle eller administrative konsekvenser.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

I forhold til Syrien forventes det, at der vil blive udtrykt anerkendelse af FN's store bestræbelser ved Geneve II-konferencen. I forhold til Libanon og Irak forventes det, at der vil blive udtrykt bekymring over sikkerhedssituationen og den humanitære situation. Man vil forventeligt også give udtryk for nødvendigheden af, at yde støtte til de libanesiske myndigheder, herunder sikkerhedsstyrkerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter en drøftelse af situationen i Syrien med fokus på Geneve II. Danmark har igennem hele konflikten arbejdet for en politisk løsning og bakker op om FN's bestræbelser i den henseende. Gennem sin deltagelse ved Geneve II-konferencen var Danmark med til at bidrage aktivt og konkret til arbejdet med at finde en politisk løsning på konflikten i Syrien.

Forventningerne til udkommet af Geneve II er begrænsede, men det er centralt, at bestræbelserne på at sikre tilstedeværelse af både regimet og oppositionen fastholdes. Danmark vil tillige fortsætte med at bakke op om den moderate syriske opposition.

I forhold til FN/OPCW missionen til kemisk afvæbning af Syrien er det nu væsentligt at sikre fortsat fremskridt i missionen. Regeringen finder en fuld implementering af beslutningerne fra FN's sikkerhedsråd og OPCW afgørende.

Danmark anerkender Libanons håndtering af den humanitære situation, og ikke mindst at Libanon har holdt sine grænser åbne for flygtninge. Dette understregede udviklingsministeren under sit besøg i Libanon d. 15.-17. januar 2014. Man understreger fra dansk hold løbende behovet for at yde støtte til nabolandenes håndtering af de mange syriske flygtninge. I den forbindelse opfordrer man til snarlig dannelse af en ny regering, der kan stabilisere landet frem mod både det kommende præsidentvalg i maj og parlamentsvalget i november. Danmark har med en række mindre projekter bidraget til at styrke den inter-religiøse dialog i Libanon. Med mere end 17 millioner kroner har Danmark siden 2007 også bidraget til at kapacitetsopbygge de libanesiske grænsemyndigheder.

Danmark anerkender ligeledes den kurdiske selvstyrelser, KRG's, håndtering af de mere end 230.000 syriske flygtninge der opholder sig i det kurdiske Irak. Af sikkerhedsmæssige har KRG i periode været tvunget til at lukke grænsen. Danmark opfordrer generelt premierminister Al-Maliki til at inkludere det sunni-muslimske mindretal i de politiske processer og i øvrigt afstå fra tiltag, der kan give yderligere næring til sekteriske sammenstød og styrke ekstreme politiske kræfter. Danmark har støttet den inter-religiøse dialog i Irak, herunder afholdelse af inter-religiøse konferencer på højt niveau. Mulighederne for yderligere indsatser undersøges aktuelt.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Syrien har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 17. januar 2014.

3. Yemen

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet forventes at drøfte situationen i Yemen med særligt fokus på status for Den Nationale Dialogkonference og sikkerhedssituationen.

2. Baggrund

Yemen forventer den 25. januar d.å. at afslutte den ti måneder lange nationale dialog om grundelementerne i et fremtidigt demokratisk Yemen. De 565 delegerede ved Den Nationale Dialogkonference med repræsentanter fra alle geografiske, stammemæssige og religiøse samfund har dermed endnu en gang trodset opløsningstendenser og benspænd fra det tidligere styre og søgt at lægge grunden til en fredelig fremtid for landet. Resultaterne fra arbejdet i de etablerede arbejdsgrupper om bl.a. borgerrettigheder, god regeringsførelse, sikkerhedsstyrker samt håndtering af krav om betydeligt selvstyre for regionerne vil indgå i forfatningsprocessen, der er det næste skridt i overgangen til demokrati i Yemen. Vedtages forfatningen ved en planlagt efterfølgende folkeafstemning, kan nyvalg til præsidentposten og parlamentsvalg afholdes i slutningen af året. Den Nationale Dialogkonference har godkendt, at overgangspræsidenten, Hadi, der blev valgt primo 2012, kan fortsætte, indtil alle valghandlingerne er gennemført.

Sikkerhedssituationen, herunder drab på delegerede til Den Nationale Dialogkonference, er en konstant trussel mod overgangsprocessen til demokrati. Kampe mellem forskellige regionale, ideologiske, religiøse og stamme-grupperinger er hyppige, og der er regelmæssige angreb på militærinstallationer og olieledninger. Begge dele har alvorlige konsekvenser for stabiliteten og den økonomiske udvikling. Sekterisk vold er også en stigende udfordring og forværres af regionale aktørers rivalisering også i Yemen.

Yemen er det fattigste land i den arabiske verden. Den humanitære situation er kritisk. Godt 13 millioner mennesker (58 pct. af befolkningen) har behov for humanitær hjælp og er uden adgang til rent drikkevand. Store befolkningsgrupper er desuden uden adgang til basal sundhedspleje og ramt af fødevarerensikkerhed. Det skønnes, at omkring en million børn er akut underernærede.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte status for Den Nationale Dialogkonference og perspektiverne for den demokratiske transition. Der ventes også en drøftelse af sikkerhedssituationen og dens regionale konsekvenser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanser, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred tilslutning til FN's generalsekretærs lykønskning til Yemen og præsident Hadi med afslutningen af den nationale dialog og en tilkendegivelse af EU og medlemsstaternes støtte til de kommende vanskelige faser i den fortsatte overgang til demokrati i Yemen, hvor også udviklingsstøtte og humanitær bistand er afgørende for et vellykket resultat.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side lægges vægt på, at EU bakker op om Yemens demokratiske transitionsproces. Demokratisk udvikling og national sammenhængskraft er med til at modvirke national og regional ustabilitet, sekterisk vold og terror.

Danmark har valgt Yemen som et humanitært prioritetsland. Landet er også fokusland for Det Arabiske Initiativ, hvorigennem der bl.a. ydes støtte til Den Nationale Dialogkonference, kvinders stilling, frie medier og til fremme af menneskerettigheder.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

4. Det Østlige Partnerskab

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af Det Østlige Partnerskab, særligt situationen i Ukraine, hvor der har været voldelige sammenstød mellem demonstranter og politi efter regeringens vedtagelse af en række love, der indskrænker grundlæggende frihedsrettigheder, herunder mulighederne for at demonstrere. Desuden forventes en diskussion af de forventede undertegnelser af associerings- og frihandelsaftaler med Georgien og Moldova inden august 2014.

2. Baggrund

Det Østlige Partnerskab blev lanceret i 2009 og dækker EU's naboskabspolitik med Hviderusland, Ukraine, Moldova, Georgien, Armenien og Aserbajdsjan.

Det Østlige Partnerskab omfatter et bilateralt og et multilateralt spor. Under det bilaterale spor er målet at fremme partnerlandenes politiske associering og økonomiske integration med EU. Centralt er forhandlingerne om associeringsaftaler (AA) om politiske spørgsmål og alle sektorområder såsom miljø, energi, transport, mm., herunder styrkelse af vigtige reformer inden for bl.a. demokrati og retsstat, respekt for menneskerettigheder, god regeringsførelse, markedsøkonomi og bæredygtig udvikling. En væsentlig del af associeringsaftalerne er dybe og omfattende frihandelsaftaler (DCFTA), der dækker store dele af EU's økonomiske acquis ('dyb') og omfatter hele spektret af økonomisk samkvem ('omfattende'). Samarbejdet omfatter også bilaterale aftaler om visumlempelse og på sigt en eventuel mulighed for visumliberalisering. Der er pt. meget begrænset samarbejde mellem EU og Hviderusland i det bilaterale spor. Det multilaterale spor er organiseret omkring udveksling af erfaringer under fire tematiske platforme, der vedrører demokratisk udvikling, økonomisk integration, energisikkerhed og mellemfolkelige kontakter. Alle seks partnerlande deltager i det multilaterale samarbejde.

Der afholdes topmøder med to års mellemrum senest i Vilnius den 28.-29. november 2013. Ved topmødet i Vilnius skete der parafering af EU's associerings- og frihandelsaftaler med Moldova og Georgien. Der skete ikke på topmødet i Vilnius undertegnelse af EU's associerings- og frihandelsaftale med Ukraine, idet den ukrainske regering den 21. november 2013 valgte at sætte forhandlingerne med EU om en undertegnelse i bero. Efterfølgende har der været store demonstrationer i en række større ukrainske byer ikke mindst Kiev. Demonstrationerne er igen taget til i omfang efter den 16. januar 2014, hvor det ukrainske parlament vedtog en række love, der bl.a. formodes at få en indskrænkende effekt på ytringsfriheden og forsamlingsfriheden, herunder mindske mulighederne for at demonstrere.

3. Formål og indhold

På udenrigsministermødet den 10. februar forventes en drøftelse af centrale temaer inden for Det Østlige Partnerskab. Der forventes særligt fokus på situationen i Ukraine samt EU's håndtering heraf. På udenrigsministermødet den 20. januar blev der vedtaget Rådskonklusioner, hvor EU udtrykte dyb bekymring over de love, det ukrainske parlament vedtog den 16. januar. Lovene medfører blandt andet fængselsstraf for overtrædelse af den offentlige orden, forbud mod plakater med ekstremistiske slogans, større muligheder for myndighederne til at blokere internettet,

samt øget kontrol med civilsamfundsorganisationer, der modtager midler fra udlandet. Der forventes også på rådsmødet en diskussion af forløbet frem mod undertegnelse af de paraferede associerings- og frihandelsaftaler med Moldova og Georgien. Ved Det Europæiske Råd den 19.-20. december blev det besluttet at sigte mod undertegnelse af aftalerne senest i august 2014. Der er således lagt op til at fremskynde den juridisk-tekniske gennemgang for at kunne nå frem til en undertegnelse hurtigst muligt. I den forbindelse vil Rådet muligvis forholde sig til det stigende behov for en differentieret tilgang til de seks lande i EU's Østlige Partnerskab, som afspejler, at nogle lande, herunder Georgien og Moldova, har taget markante skridt i europæisk retning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil skulle godkende undertegnelserne af associerings- og frihandelsaftalerne med hhv. Moldova og Armenien.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes fortsat bred opbakning til Det Østlige Partnerskab. I forhold til Ukraine forventes det, at medlemslandene vil give udtryk for stærk kritik af de love, som det ukrainske parlament vedtog den 16. januar samt udtrykke bekymring over den voldelige eskalering i sammenstød mellem politi og demonstranter. I forhold til spørgsmålet om undertegnelse af AA/DCFTA'er med Moldova og Georgien forventes der bred støtte til en tidlig undertegnelse samt til at yde opbakning til landenes europæiske orientering.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter EU's Østlige Partnerskab som et værdifuldt redskab til at knytte de seks partnerlande tættere til sig, baseret på fælles værdier såsom demokrati, menneskerettigheder og retssamfund. Regeringen støtter den meritbaserede tilgang ("more for more"), hvorved de partnerlande, der udviser størst reformvilje, opnår øget engagement og støtte fra EU.

I forhold til Ukraine og en mulig associerings- og frihandelsaftale bakker regeringen op om EU's fælles holdning om, at døren bør holdes åben for Ukraine, såfremt Ukraine viser oprigtig vilje til en undertegnelse. Fra dansk side følges udviklingen omkring demonstrationerne i Ukraine tæt. Danmark bakker op om EU's fordømmelse af brugen af vold og støtter opfordringen til, at der findes en fredelig løsning på den politiske krise. Samtidig er det blevet understreget, at Ukraines regering må respektere grundlæggende frihedsrettigheder, både i forhold til de fortsatte demonstrationer og i forhold til de love, det ukrainske parlament vedtog den 16. januar. Danmark støt-

ter aktivt op om EU's opfordring til Ukraine om at føre reel og konstruktiv dialog med oppositionen og civilsamfundet.

Regeringen er tilfreds med, at der på Vilnius-topmødet skete parafering af associerings- og frihandelsaftalerne med Moldova og Georgien, og Danmark støtter en undertegnelse af aftalerne snarest muligt og inden august 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Det Østlige Partnerskab er senest forelagt Folketingets Europaudvalg den 13. december 2013 til orientering.

5. Cuba

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet forventes snarest at vedtage en rådsbeslutning, som bemyndiger EU-Kommissionen og EU's udenrigsrepræsentant Ashton til på vegne af EU at forhandle en bilateral aftale mellem EU og Cuba om politisk dialog og samarbejde. Der forventes samtidig vedtaget en rådsbeslutning, som bemyndiger Kommissionen til på vegne af medlemslandene at forhandle de dele af aftalen, som ligger inden for medlemslandenes kompetence. Formålet er at formalisere de eksisterende politiske, samarbejds-mæssige og handelsmæssige relationer mellem EU og Cuba og skabe en sammenhængende ramme for de fremtidige forbindelser mellem de to parter.

2. Baggrund

Udenrigsrådet anmodede den 25. oktober 2010 EU's udenrigsrepræsentant Catherine Ashton om indlen for rammerne af EU's Fælles Holdning til Cuba at sondere perspektiverne for EU's forhold til landet og melde tilbage til Rådet. På Udenrigsrådets møde den 19. november 2012 konkluderede udenrigsrepræsentanten efter en række sonderende drøftelser med de cubanske myndigheder og med medlemsstaterne, at der skulle udarbejdes udkast til forhandlingsdirektiv for en fremtidig bilateral aftale mellem EU og Cuba.

Kommissionen fremlagde den 18. april 2013 et udkast til rådsbeslutning, som bemyndiger Kommissionen og udenrigsrepræsentanten til at føre forhandlinger om en aftale vedrørende politisk dialog og samarbejde mellem EU og Cuba. Sagen er efterfølgende blevet behandlet i den relevante rådsarbejdsgruppe, og der udestår nu kun ganske få elementer. Et udestående er, hvorvidt muligheden for suspension af forhandlingerne, hvis der skulle ske forværring af menneskerettighedssituationen i Cuba, skal fremhæves på en særlig måde.

Siden 2011 har de cubanske myndigheder iværksat reformer, der bl.a. omfatter lettelse af handel med privat ejendom; adgang til nye former for privat virksomhed; forenkling af landets todelte valutasystem; bedre muligheder for beskæftigelse i den private sektor samt indførelse af en ny migrationslov, der letter muligheden for, at cubanske borgere kan rejse ud og ind af landet. Politiske reformer indebærer blandt andet, at det fremover kun vil være muligt at varetage en række politiske poster i to gange fem år. Cuba har gennem de seneste år løsladt en stor gruppe politiske fanger, og fra EU-side vurderes det, at der ikke længere er langtidsfængslede politiske fanger i Cuba. Menneskerettighedssituationen er fortsat problematisk. Der finder fortsat chikane sted mod kritikere af den cubanske regering, blandt andet i form af korttidsfængslinger. Der er desuden stadig klare begrænsninger i ytringsfriheden i Cuba.

Cuba har vist stor interesse i at indlede forhandlinger med EU om en bilateral aftale og har accepteret, at der kan forhandles, samtidig med at EU's Fælles Holdning til Cuba af 1996 er gældende. EU's Fælles Holdning tilskynder til overgang til demokrati i Cuba, til respekt for menneskerettighederne og til genopretning af den cubanske befolknings levefod.

Forslaget til rådsafgørelse forventes at ville have hjemmel i TEUF artikel 218, stk. 3 og 4; for handelsdelens vedkommende artikel 207, stk. 4; og hvad angår udviklingsmæssigt samarbejde

artikel 209, stk. 2. Det betyder, at der som udgangspunkt kræves et kvalificeret flertal i Rådet til at bemyndige Kommissionen og udenrigsrepræsentanten til at forhandle en aftale af den foreslåede karakter.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at indlede forhandlinger om de fremtidige politiske, samarbejds-mæssige og handelsmæssige relationer mellem EU og Cuba og skabe en samlet ramme for relationerne mellem de to parter. En kommende aftale skal skabe en resultatorienteret dialog mellem parterne, der skal omfatte menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og bæredygtig udvikling. Aftalen skal medvirke til at fremme reformprocessen i Cuba, støtte tiltag i forhold til FN's udviklingsmål (MDG og post-2015 udviklingsdagsordenen), og fremme handelsmæssigt og økonomisk samarbejde mellem EU og Cuba samt regionalt samarbejde i Caribien.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres vedrørende forhandlingsmandatet. Der vil eventuelt senere skulle indhentes samtykke fra Europa-Parlamentet til indgåelse af aftalen, afhængig af aftalens endelige karakter.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinan-serne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Et flertal af EU-landene støtter forhandlinger af en bilateral aftale, samtidig med at EU's Fælles Holdning med dens fokus på menneskerettigheder fortsat er gældende. Der er nu opnået enighed om såvel forhandlingsdirektivet og rådskonklusionerne, bortset fra ganske få udeståender, som søges færdigforhandlet inden kort tid, sådan at rådsbeslutning kan vedtages snarest.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er på baggrund af den relativt positive udvikling i Cuba åben for en styrkelse af EU's relationer til landet under forudsætning af, at den positive udvikling i reformprocesserne fastholdes. En kommende aftale skal medvirke til en styrket dialog med Cuba, blandt andet med det formål at drøfte demokrati og menneskerettigheder, medvirke til at fremme positive økonomiske og politiske reformer og øge samhandlen. Fra dansk side støtter man derfor indledning af forhandlinger om en aftale om politisk dialog og samarbejde mellem EU og Cuba.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg er tidligere blevet orienteret om overvejelserne om at indlede forhandlinger med Cuba om en bilateral aftale gennem et grund- og nærhedsnotat, der blev oversendt til udvalget den 30. maj 2013, og et samlenotat til brug for rådsmødet den 18. – 19. november 2013.